

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 253/04-27

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu Eduarda Bárányu a zo sudcov Juraja Babjaka a Ľubomíra Dobríka vo veci sťažnosti obchodnej spoločnosti Kúdela, spol. s r. o., K., zastúpenej advokátom JUDr. S. B., Advokátska kancelária, B. B., pre namietané porušenie jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj pre namietané porušenie jej práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Trenčíne v konaní vedenom pod sp. zn. 7 Cb 76/01 na neverejnom zasadnutí 24. novembra 2004 takto

r o z h o d o l :

1. Krajský súd v Trenčíne v konaní vedenom pod sp. zn. 7 Cb 76/01 p o r u š i l základné právo obchodnej spoločnosti Kúdela, spol. s r. o., na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. Krajskému súdu v Trenčíne v konaní vedenom pod sp. zn. 7 Cb 76/01 p r i k a z u j e konať bez zbytočných priet'ahov.

3. Obchodnej spoločnosti Kúdela, spol. s r. o., p r i z n á v a primerané finančné zadost'učinenie v sume 20 000 Sk (slovom dvadsaťtisíc slovenských korún), ktoré jej je Krajský súd v Trenčíne p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Krajský súd v Trenčíne j e p o v i n n ý zaplatiť náhradu trov konania obchodnej spoločnosti Kúdela, spol. s r. o., vo výške 9 340 Sk (slovom deväťtisícristoštyridsať slovenských korún) právnemu zástupcovi advokátovi JUDr. S. B., Advokátska kancelária, B. B., do pätnástich dní od právoplatnosti tohto nálezu.

5. Sťažnosti obchodnej spoločnosti Kúdela, spol. s r. o., vo zvyšnej časti n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 253/04-10 z 25. augusta 2004 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na konanie sťažnosť obchodnej spoločnosti Kúdela, spol. s r. o., K. (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátom JUDr. S. B., Advokátska kancelária, B. B., pre namietané porušenie jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ako aj pre namietané porušenie jej práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Krajského súdu v Trenčíne (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 7 Cb 76/01.

Sťažovateľka prostredníctvom svojho právneho zástupcu uviedla, že 6. decembra 2001 podala na krajskom súde žalobu o ochranu proti nekalej súťaži, ktorou sa proti M. J.–žalúzie DIXI, Ch. – V. (ďalej len „žalovaný“), domáhala ochrany svojich práv podľa § 53 Obchodného zákonníka. Krajský súd vyzval 3. januára 2002 sťažovateľku na zaplatenie súdneho poplatku vo výške 43 500 Sk. Sťažovateľka zaplatila súdny poplatok na účet krajského súdu 14. januára 2002. Od uvedeného dátumu je krajský súd vo veci nečinný, aj napriek tomu, že od podania žaloby uplynulo už 31 mesiacov. Sťažovateľka uviedla, že krajský súd nevytýčil termín prvého pojednávania vo veci ani ho nepripravuje, pričom túto skutočnosť v minulosti odôvodňoval tým, že „... sa čaká, či bude tento súd zrušený, alebo nie...“.

Sťažovateľka namieta, že samotná podstata sporov o ochranu pred nekalou súťažou v obchodnom styku vytvára požiadavku „urgentného riešenia“, keď je potrebné, aby konajúci súd postupoval s osobitnou rýchlosťou, pretože plynutím času prestáva mať rozhodnutie súdu želaný účinok. Sťažovateľka sa domnieva, že predlžovanie konania v dôsledku nečinnosti krajského súdu má faktické účinky „postavenia sa na stranu žalovaného“.

Na základe uvedených tvrdení sťažovateľka žiada, aby ústavný súd nálezom rozhodol, že krajský súd v predmetnom konaní porušil jej základného právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj jej právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, aby prikázal krajskému súdu konať vo veci bez zbytočných prietáhov, aby priznal sťažovateľke finančné zadost'učinenie vo výške 100 000 Sk a aby uložil krajskému súdu povinnosť nahradiť trovy sťažovateľky v konaní pred ústavným súdom vo výške 9 340 Sk.

Sťažovateľka uviedla, že v priebehu konania sa domáhala ochrany svojich práv, porušenie ktorých namieta pred ústavným súdom, podaním sťažnosti na prietahy v konaní predsedovi krajského súdu 25. marca 2004. V prílohe svojej ústavnej sťažnosti predložila ústavnému súdu kópiu odpovede predsedu krajského súdu (list sp. zn. Spr. 1532/04 z 8. apríla 2004), v ktorej predseda okresného súdu uznal sťažnosť doručenú mu 25. marca

2004 za opodstatnenú a existenciu priet'ahov v označenom konaní odôvodnil objektívnymi príčinami spočívajúcimi v nedostatočnom počte sudcov rozhodujúcich obchodnú agendu, ktorý je neadekvátny jej nápadu.

Krajský súd sa na základe výzvy ústavného súdu z 20. septembra 2004 k sťažnosti sťažovateľa vyjadril listom sp. zn. Spr 542/04 z 29. septembra 2004 prostredníctvom svojho predsedu. Vo svojom vyjadrení chronologicky opísal priebeh konania v predmetnej veci a v jeho závere uviedol: *„Je pravdou, že v predmetnej veci nebolo rozhodnuté v primeranej lehote a bez priet'ahov, čo som konštatoval aj v liste sťažovateľovi, keď som konštatoval, že jeho sťažnosť na priet'ahy považujem za opodstatnenú a to z objektívnych príčin. Tieto spočívajú predovšetkým v nedostatočnom personálnom obsadení súdu, v dôsledku čoho všetci sudcovia zasadaajúci v senáte 7 Cb, zasadaajú aj v odvolacích senátoch 8 Cob a 16 Cob, pričom rozhodujú aj v samosudcovskej agende. Som si vedomý toho, že táto skutočnosť nemôže byť dôvodom na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov, ale reálne nie je možné vo veciach rýchlejšie konať.*

S poukazom na to, že súd medzičasom rozhodoval o návrhu sťažovateľa na zmenu petitu žaloby, ako aj na stanovenie termínu pojednávania vo veci, je požadované finančné zadosťučinenie neprimerane vysoké.

Súčasne Vám oznamujem, že súhlasím s upustením od verejného ústneho pojednávania v zmysle § 30 ods. 2 Zákona o ústavnom súde.“

Právny zástupca sťažovateľky ústavnému súdu v podaní z 8. októbra 2004 oznámil, že súhlasí s upustením od ústneho pojednávania v predmetnej veci.

II.

Z obsahu sťažnosti a k nej priložených písomností, z vyjadrení účastníkov konania, ako aj z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd zistil nasledovný priebeh a stav konania v predmetnej veci.

Sťažovateľka podala 13. decembra 2001 na krajskom súde žalobu na ochranu proti nekalej súťaži proti žalovanému. Krajský súd vyzval sťažovateľku 3. januára 2002 na zaplatenie súdneho poplatku. Sťažovateľka súdny poplatok zaplatila 15. januára 2002. Táto skutočnosť bola krajskému súdu preukázaná 17. januára 2002. Krajský súd vyzval žalovaného 22. januára 2002, aby sa v lehote 10 dní vyjadril k žalobe, ktorej rovnopis mu zaslal v prílohe. Žalovaný sa k žalobe vyjadril prostredníctvom splnomocnenej právnej zástupkyne podaním z 1. februára 2002, ktoré bolo krajskému súdu doručené 5. februára 2002.

Dňa 22. januára 2003 bolo krajskému súdu doručené podanie právneho zástupcu sťažovateľky z 20. januára 2003, ktorým zmenil petit žaloby. Krajský súd uznesením č. k. 7 Cb 76/01-36 z 5. februára 2003 rozhodol, že zmenu návrhu pripúšťa. Písomné vyhotovenie rozhodnutia bolo doručované 7. februára 2003. Právnej zástupkyne žalovaného bola v uvedený deň taktiež zaslaná kópia zmeny návrhu na vyjadrenie v lehote 10 dní. Vyjadrenie právnej zástupkyne žalovaného bolo krajskému súdu doručené 19. februára 2003.

Na č. 1. 40 spisu sa nachádza vyjadrenie predsedníčky senátu z 28. septembra 2004 k priebehu konania adresované predsedovi krajského súdu v súvislosti so sťažovateľkou namietanými zbytočnými priesťahmi v konaní.

Dňa 28. septembra 2004 nariadila predsedníčka senátu vo veci pojednávanie na 11. november 2004 a uložila súdnej kancelárii predvolať naň účastníkov konania a ich právnych zástupcov.

III.

1. Podľa ustanovenia čl. 48 ods. 2 prvej vety ústavy: „Každý má právo, aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných priesťahov (...)“

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na súde alebo inom štátnom orgáne sa právna neistota neodstráni. K vytvoreniu želateľného stavu, t. j. stavu právnej istoty, dochádza až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu. Preto na splnenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátne orgány vec prerokovali, prípadne vykonali rôzne úkony bez ohľadu na ich počet (I. ÚS 10/98).

Otázku existencie zbytočných prietáhov v konaní, a tým aj porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy skúma ústavný súd vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti prípadu podľa právnej a faktickej zložitosti veci, podľa správania účastníka konania a spôsobu, akým v konaní postupoval súd (napr. II. ÚS 74/97, I. ÚS 70/98). Tieto tri kritériá zohľadňuje pri namietanom porušení práva na prerokovanie veci súdom v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru aj Európsky súd pre ľudské práva (III. ÚS 111/02, III. ÚS 29/03).

A) Predmetom posudzovaného konania pred krajským súdom je návrh na plnenie v obchodnej veci týkajúcej sa ochrany proti nekalej súťaži. V predmetnom konaní boli dosiaľ vykonané iba jednoduché procesné úkony. S ohľadom na túto skutočnosť nemožno teda v tomto prípade hovoriť o skutkovej alebo právnej zložitosti veci, ktorá by mohla byť príčinou predĺženia predmetného konania.

B) Správanie sťažovateľky ako účastníčky konania ústavný súd hodnotí ako súčinnosť. Sťažovateľka bola v konaní zastúpená kvalifikovaným právnym zástupcom, reagovala na výzvy krajského súdu a na ochranu svojich práv využila účinný prostriedok nápravy, ktorý jej zákon poskytuje. V správaní sťažovateľky teda ústavný súd nezistil žiadne okolnosti, v dôsledku ktorých by mohlo dôjsť k závažnejšiemu spomaleniu postupu súdu v predmetnom konaní.

C) Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd hodnotil, či v uvedenom konaní došlo k zbytočným prietáhom, bol postup krajského súdu v predmetnej veci.

Ústavný súd zistil obdobia nečinnosti v postupe krajského súdu, ktoré mali výrazný vplyv na doterajšiu dĺžku konania. Prvé z období nečinnosti krajského súdu začalo 5. februára 2002, keď bolo krajskému súdu doručené vyjadrenie žalovaného k podanej žalobe, a trvalo až do 5. februára 2003, keď krajský súd vydal v predmetnej veci uznesenie č. k. 7 Cb 76/01-36, ktorým pripustil zmenu petitu návrhu, t. j. dvanásť mesiacov. Krajský súd bez existencie zákonnej prekážky nekonal ani v ďalšom období trvajúcim od 19. februára 2003, keď mu bolo doručené vyjadrenie právneho zástupcu žalovanej, až do 28. septembra 2004, keď vo veci konajúci sudca nariadil pojednávanie v predmetnej veci, t. j. v období viac ako devätnástich mesiacov. Ústavný súd s prihliadnutím na skutočnosť, že krajský súd počas tohto obdobia potreboval čas na prípravu pojednávania, na ťarchu krajského súdu započítal len obdobie šesnástich mesiacov.

Nečinnosť krajského súdu v označených obdobiach bez toho, aby jeho postupu bránila zákonná prekážka, je potrebné považovať za zbytočné prietahy v konaní v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy.

Ústavný súd konštatuje, že konanie, ktoré je predmetom posúdenia, trvá už viac ako dva roky a desať mesiacov. Z uvedenej doby podstatnú časť (28 mesiacov, teda dva roky a štyri mesiace) tvoria obdobia, v ktorých dochádzalo k zbytočným prietahom v konaní v dôsledku nečinnosti krajského súdu.

S ohľadom na uvedené nemožno dobu predmetného konania vedeného na krajskom súde považovať z hľadiska požiadaviek čl. 6 ods. 1 dohovoru za primeranú a ani za ústavne akceptovateľnú vo vzťahu k základnému právu podľa čl. 48 ods. 2 ústavy. Ústavný súd preto dospel k záveru, že uvedené práva sťažovateľky boli porušené.

2. Podľa čl. 127 ods. 2 druhej vety ak porušenie práv alebo slobôd vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Pretože ústavný súd zistil, že nečinnosťou krajského súdu došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj práva podľa čl. 6 dohovoru, prikázal krajskému súdu, aby vo veci konal bez zbytočných prietáhov a odstránil tak stav právnej neistoty, v ktorej sa nachádza sťažovateľka domáhajúca sa rozhodnutia súdu vo svojej veci.

3. Sťažovateľka vo svojej sťažnosti žiadala aj o priznanie finančného zadosťučinenia vo výške 100 000 Sk, ktorú odôvodnila „*vynaloženými nákladmi na reklamnú kampaň sťažovateľa, kde pomer zadosťučinenia k nákladom je zhruba 1:100. Sťažovateľ sa domáhal na kompetentnom štátnom orgáne zásahu vo veci porušovania jeho práv, tento orgán však vo veci nekoná bez zbytočných prietáhov a v súdnom konaní, kde sa sťažovateľ domáha čiastky 750 000,- Sk z titulu nemajetkovej ujmy, považujeme 1/7, ktorú žiadame priznať v tejto sťažnosti, z žalovanej sumy za primeranú. (...)*“

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa ustanovenia § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde, ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

Pretože porušenie základného práva sťažovateľky, ktoré ústavný súd zistil, nemožno napraviť obnovením stavu pred jeho porušením a výrok ústavného súdu deklarujúci toto porušenie nemožno vzhľadom na okolnosti prípadu považovať za dostatočnú a účinnú nápravu, priznal ústavný súd sťažovateľke primerané finančné zadosťučinenie.

Ústavný súd považoval v tomto prípade za primerané priznať sťažovateľke sumu 20 000 Sk. Táto suma zohľadňuje s prihliadnutím na predmet konania krajského súdu dĺžku zbytočných prietáhov v tomto konaní (dva roky a štyri mesiace) a s nimi spojenú nemajetkovú ujmu sťažovateľky.

Pri určení výšky primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza Európsky súd pre ľudské práva, keď priznáva spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu. Súčasne sa pritom riadil úvahou, že cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je zmiernenie nemajetkovej ujmy, nie prípadná náhrada škody (II. ÚS 58/02, III. ÚS 111/02).

Vzhľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd vo zvyšnej časti uplatnenému primeranému finančnému zadosťučineniu v návrhu sťažovateľky nevyhovel.

4. Sťažovateľka prostredníctvom svojho právneho zástupcu žiadala priznať náhradu trov konania pred ústavným súdom vo výške 9 340 Sk, ktoré bližšie nešpecifikovala.

Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľky ústavný súd vychádzal z ustanovení § 1 ods. 3, § 13 ods. 8 prvej vety v spojení s § 16, § 1 ods. 3, § 19 ods. 3 a § 25 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 163/2002 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (ďalej len „vyhláška č. 163/2002 Z. z.“) s tým, že predmet konania podľa čl. 127 ústavy pred ústavným súdom, ktorým sú základné práva a slobody, porušenie ktorých sťažovateľ namieta, v zásade nie je oceniteľný peniazmi. Základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby uskutočnený v období od 1. januára 2004 v konaní pred ústavným súdom predstavuje 4 540 Sk (základom pre výpočet je priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky v prvom polroku 2003 vo výške 13 602 Sk) a hodnota režijného paušálu 136 Sk.

Ústavný súd zistil, že uplatnená suma trov právneho zastúpenia spolu 9 340 Sk neodporuje platným právnym predpisom, a preto priznal sťažovateľke náhradu trov právneho zastúpenia v celej výške uplatnenej jej právnym zástupcom.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako je uvedené vo výrokovvej časti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. novembra 2004